

TEKLĖS ŠEŠELGIENĖS (1925–1982) KŪRYBOS KRAŠTOVAIZDŽIO ARCHITEKTŪROJE ASPEKTAI

Vaiva Deveikienė

Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga
El. paštas vaiva.deveikiene@vilnius.lt

Santrauka. Straipsnyje nagrinėjama architektės Teklės Šešelgienės (1925–1982) kūryba, kuri išskirtinai reiškėsi kraštovaizdžio architektūros srityje ir sutapo su XX amžiaus 2-osios pusės miestų ir gyvenviečių planavimo tendencijomis, turėjusius įtakos kraštovaizdžio architektūros profesijos poreikio ir pozicijų stiprinimui. Straipsnyje taip pat aktualizuojamos dviejų asmenybių – Kazio Šešelgio ir Teklės Šešelgienės, dėstytojo ir studentės, vyro ir žmonos, o svarbiausia dviejų kolegų – kūrybines sąsajas. Straipsniu siekiama per asmenybės veiklą, charakterio savybes, bendradarbiavimą, išsilavinimą atskleisti profesinės veiklos ypatybes, epochos kontekstą, žinių ir profesinių įgūdžių svarbą kuriant kraštovaizdžio architektūros objektus.

Reikšminiai žodžiai: kraštovaizdžio architektūra, urbanistika, planavimas, parkas, projektas, kūryba.

Įvadas

Kaip auginant miestą susiduria ir dažnai oponuoja dvi materijos – minkštoji (gyvoji) gamtinė ir kietoji – statybinė, o darnus jų abiejų santykis užtikrina miesto harmoniją, taip ir dviejų asmenybių – Kazimiero Šešelgio ir Teklės Šešelgienės, dėstytojo ir studentės, vyro ir žmonos, o svarbiausia dviejų kolegų – kūryba, meninė minties raiška yra nepaprastai įdomi ir svarbi mąstant apie dabartinį miesto kietųjų struktūrų ir kraštovaizdžio architektūros santykį. Šio straipsnio autorę daugiau domino architektės Teklės Šešelgienės kūrybinis kelias ir jos indėlis į Lietuvos kraštovaizdžio architektūrą.

Straipsniu siekiama per asmenybės veiklą, charakterio savybes, bendradarbiavimą, išsilavinimą atskleisti profesinės veiklos ypatybes, epochos kontekstą, žinių ir profesinių įgūdžių svarbą kuriant kraštovaizdžio architektūros objektus. Profesinė dviejų kūrėjų veikla neabejotinai turėjo sąlyčio taškų, intelektinės sinergijos ir kūrybinės tarpusavio įtakos.

Temos nagrinėjimo metodas – amžininkų prisiminimų, faktinės informacijos ir laikotarpiui būdingų profesinių analogų sugretinimas ir apibendrinimas, atsižvelgiant į dabartinę urbanistinę sampratą ir sukurtų kraštovaizdžio kūrinių išliekamąją vertę bei puoselėjimo galimybes.

Autorė dėkoja sūnams Kazimierui ir Algimantui Šešelgiams už malonų mamos archyvo, fotografijų albumų ir architektės kūrybos artefaktų atskleidimą ir bendradar-

biavimą, rengiant pranešimą konferencijoje (2013) ir ši straipsnį. Daugelis straipsnio iliustracijų yra iš Šešelgių šeimos archyvų (ŠŠA).

Asmenybės biografijos bruožai ir profesinė raida

Teklė Šešelgienė gimė 1925 m. spalio 5 d. Lyduvėnuose (Raseinių r.) Černeckių šeimoje (1 pav.). Vėliau gyveno ir mokėsi Šiauliuose.

1 pav. Klemensas Černeckis su žmona ir vaikais Tekle ir Jonu, apie 1936 m. (ŠŠA)
Fig. 1. Klemensas Černeckis with his wife and children Teklė and Jonas, about 1936

2 pav. Architektė T. Šešelgienė 1956 m. (ŠŠA)
Fig. 2. Architect T. Šešelgienė 1956

3–5 pav. Studentės T. Černeckytės (Šešelgienės) akvarelės ir piešimo darbai (ŠŠA)

Figs. 3–5. Watercolor and drawing works by student T. Černeckytė (Šešelgienė)

Šeimos nariai pasakoja Teklę buvus labai smalsią ir reiklį aplinkos grožiui bei estetikai. Teklės tėvelis buvo išsilavinęs žmogus, geležinkelio specialistas. Galima spėti, kad polinkis į architektūrą ir pagarba kraštovaizdžiui galėjo susiformuoti dar pačioje vaikystėje, gyvenant šalia vieno išpūdingiausių Lietuvos technikos paminklų – Lyduvėnų geležinkelio tilto, grakščiai iškylančio virš Dubysos slėnio. Su Tekle Šešelgiene kartu dirbė ar kitaip susiję amžininkai ją apibūdina kaip labai komunikabilų, draugišką, atvirą ir tiesų žmogų. Visi pripažįsta ją turėjus puikų humoro jausmą bei ryškią menininkės tapytojos ir piešėjos gyslelę.

Pasirinkusi architektės profesiją, T. Šešelgienė 1946–1950 m. studijavo Vytauto Didžiojo universite-
te Kaune, iki pat universiteto uždarymo. Nuo 1950 m. mokslus tęsė Kauno politechnikos institute. Šio instituto

Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo katedroje, kuriai vadovavo Kazys Šešelis (1915–1998), buvo dėstoma gyvenviečių želdinimo disciplina. Dėstytojais dirbo Mečys Kleinas (1912–2007), Marija Lukaitienė (1903–1975) ir kiti. Senosios kartos dėstytojai tęsė geriausias, dar iki Antrojo pasaulinio karo puoselėtas architektūros ir gyvenviečių planavimo dėstytojų tradicijas. Šeimos archyvuose išsaugoti Teklės studijų laikų piešiniai, akvarelės ir projektai byloja apie aukštus ir preciziškus reikalavimus mokantis atlikimo techniką, formos ir spalvos pojūčio. Piešimo ir akvarelės darbai, skirti kompozicijos, erdvės ir tūrių pojūčiui ugdyti (3–5 pav.). Nors nedideli, bet įdomūs medžių lajų formų analizės darbeliai, kurie atskleidžia augalų pažinimo dėstytojų metodiką (6 pav.). Įdomu tai, kad studentės statinių projektuose (7, 8 pav.) visada pateikiami želdinių motyvai. Želdinys, želdiniai buvo svarbus urbanistinės ir architektūrinės aplinkumos sandas, elementas. Jaunieji specialistai buvo mokomi nuosekliai suvokti aplinką ir savo darbo objektą, jo kontekstą.

6 pav. T. Šešelgienės medžių lajų formų studijos (ŠŠA)

Fig. 6. Studies of tree shapes made by T. Šešelgienė

Kraštovaizdžio architekto profesijos kontekstas ir pozicijos

T. Šešelgienės profesinė veikla sutapo su miestų ir kitų gyvenviečių tvarkymo ir plėtros proveržiu Lietuvoje, kraštovaizdžio architekto profesijos poreikio ir pozicijų stiprėjimu. Rajoninio planavimo darbai, kuriuos dirbo K. Šešelis su kolegomis, teikė impulsą naujiems darbams kraštovaizdžio tvarkymo, kraštovaizdžio architektūros, kraštotvarkos (nors toks terminas tada dar nevertotas) srityse. Po Antrojo pasaulinio karo Lietuvoje pagal SSRS galiojan-

7–8 pav. T. Šešelgienės studentiški architektūriniai projektai (ŠŠA)
Figs. 7–8. Designs by T. Šešelgienė as a student

čius įstatymus želdynų tvarkymą kuravo įvairios žinybos. Miestų želdiniai ir želdynai pirmiausia buvo komunalinio ūkio padalinių rūpestis. Miestų vykdomosios valdžios komitetuose buvo steigiamos ne tik vyriausiojo architekto, bet ir kraštovaizdžio (landšafto) architekto pareigybės. Direktyvinio ir komandinio administravimo sistema suvokė ir diegė urbanistinius bei želdinimo, kraštovaizdžio architektūros sprendinius per Statybos ir architektūros reikalų komiteto veiklos prizmę. Tuometės direktyvos buvo paremtos specialistų ir mokslininkų rekomendacijomis.

Kaip teigiama leidinyje „Lietuvos kraštovaizdžio architektų darbai“ (Pilkauskas 2007), 1959 m. Lietuvos statybos ir architektūros reikalų komitete įkurtas Miestų ir gyvenviečių apželdinimo skyrius, kuriam ilgus metus vadovavo Algirdas Naujokaitis (1922–2005). Jo iniciatyva buvo įsteigta kraštovaizdžio architektūros padalinį. Žemėtvarkos projektavimo institute Vilniuje buvo įsteigtas Želdynų projektavimo skyrius, kuriame rengti kaimo gyvenviečių tvarkymo projektai. Jam vadovavo Alfonsas Kiškis (1910–1994), dirbo Rūta Kiškė (1931–2000), Alvydas Mituzas, Romualdas Survila, Vida Vaitiekūnienė,

Genė Prakapaitė, Arūnas Mockaitis ir kiti. Lietuvos statybos ir architektūros mokslinio tyrimo institute Kaune dirbta kraštovaizdžio planavimo srityje, suplanuoti Kuršių nerijos, Aukštaitijos ir kiti nacionaliniai parkai (vadovas Vladas Stauskas, dirbo Giedrius Daniulaitis (1938–2003), Povilas Kavaliauskas, Liucijus Dringelis ir kiti). Pramonės įmonių tvarkymo teoriją kūrė ir projektus rengė Sąjunginio techninės estetikos mokslinio tyrimo instituto Vilniaus filialo specialistai Konstantinas Jakovlevas-Mateckis (vadovas), Leonas Čibiras, Ona Skaisgirytė, Laima Daškienė, Algimantas Bacevičius ir kiti. Senųjų parkų atkūrimo projektus rengė Paminklų konservavimo (restauravimo) instituto Sodybų skyriaus specialistai Dainora Juchnevičiūtė, Evaldas Navys (vadovas), Algis Knyva, Živilė Mačionienė, Rasa Vasiliauskienė, Elena Brunzaitė-Baltrus, Leonas Čibiras, Kęstutis Labanauskas ir kiti. Miestų želdynų projektavimo darbus vykdė Miestų statybos projektavimo institute Vilniuje Želdynų projektavimo grupė: Valentina Šimukonytė (vadovė), Augis Gučas, Regimantas Pilkauskas, Vytautas Dockus, Vaidas Šeibokas ir kiti (Pilkauskas 2007).

1962 m. Komunalinio ūkio projektavimo institute Kaune buvo įsteigta Želdynų projektavimo grupė, kuriai vadovavo Teklė Šešelgienė. Šioje grupėje T. Šešelgienė parengė daug miesto parkų ir skverų projektų, dirbo ir kaimo vietovėse. Ji puikiai jautė tiek miestovaizdį, tiek gamtišką kraštovaizdį (9, 10 pav.). Literatūroje (Tauras 1989; Januškevičius 2004) minimi arch. T. Šešelgienės rengti Kauno Ažuolyno parko ir Senųjų kapinių parko, Palangos parko tvarkymo projektai, Marijampolės Pašešupio parko projektas. Kraštovaizdžio architektė T. Šešelgienė projektavo parkus ir kaimo gyvenvietėse – Bridų (Šiaulių r.), Skaistgirio (Joniškio r.) ir kitose (Tauras 1989). Daugelis jų ir šiandien yra svarbūs kaip gyvenviečių rekreaciniai ir kultūriniai objektai.

Lietuvos kraštovaizdžio architekto profesijos proveržis atitiko ir iš esmės atkartoją tarptautinį kontekstą.

1948 m. Kembridže (D. Britanija) buvo įkurta Tarptautinė kraštovaizdžio architektų sąjunga (*International Federation of Landscape Architects*, IFLA), vėliau (1970) tapusi asocijuota Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos, UNESCO struktūros dalimi (Anagnostopoulos *et al.* 2000). Sparčiai augant miestams stiprėja rajoninio planavimo, kraštovaizdžio rekreacinių išteklių formavimo poreikis. Gamtinės struktūros laikomos svarbiu miesto, gyvenvietės gerovės ištekliumi. Gyvenviečių, miestų želdynai – vienas sudėtinių urbanistinio planavimo objektų. Kraštovaizdžio architektai dalyvauja projektuojant naujas automagistrales, pertvarkant

9 pav. Arch. T. Šešelgienės kaimiškoji akvarelė (ŠŠA)
Fig. 9. Watercolor of countryside by T. Šešelgienė

10 pav. Arch. T. Šešelgienės urbanistinė akvarelė (ŠŠA)
Fig. 10. Urban watercolor by T. Šešelgienė

ir kuriant gyvenamuosius kvartalus, pramonines teritorijas, poilsio zonas. IFLA šiais klausimais nuolat organizavo tarptautinius forumus, ugdė kraštovaizdžio architekto profesiją įvairiose šalyse (Anagnostopoulos *et al.* 2000). Pasaulyje formuojamas naujas požiūris į parkų paskirtį, estetiką ir funkcionalumą. Didelę svarbą įgyja viešieji miesto parkai, pritaikyti sportui ir sveikatinimui (Kluckert 2007).

T. Šešelgienės profesinė veikla

Profesinėje literatūroje daugiausia minimi šie architektės Teklės Šešelgienės darbai: miesto parko projektas vietoje Kauno Senųjų kapinių prie Vytauto prospekto (1963 m.) (11 pav.), Skaistgirio parko (13 ha) projektas Joniškio rajone (1963 m.) (12 pav.), Levaniškio kaimo Nevėžio dešiniojoje pakrantėje, Anykščių rajone parko (apie 6 ha) projektas (1968 m.), naujojo Lietuvos zoologijos sodo prie Kauno marių eskizinis projektas (1970 m.), antkapinio paminklo Romui Kalantai (1953–1972) Kauno Romainių kapinėse projektas (1972 m.), apleistų Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Jurbarko, Plungės ir daugelio kitų miestų parkų sutvarkymo projektai. Svarbiausi jos darbai nurodomi ir apibūdinami 1 lentelėje.

Architektė Teklė Šešelgienė 1962 m. dalyvavo Maskvoje SSSR liaudies ūkio pasiekimų parodos paviljono „Želdininkystė ir gėlininkystė“ aplinkumos tvarkymo projektų konkurse ir laimėjo antrąją premiją. Architektė drauge su LSSR mokslų akademijos Botanikos instituto Botanikos sodo moksliniais bendradarbiais 1963 m. išleido knygą „Dekoratyvinė sodininkystė“. 1968 m. ji talkino savo vyrui prof. K. Šešelgiui ir kt. rengiant Kauno Vienybės (buvusios J. Janonio) aikštės su Karo muziejaus sodeliu pertvarkymo projektą.

1 lentelė. Svarbiausi architektės Teklės Šešelgienės darbai

Table 1. The most important works of architect Teklė Šešelgienė

Metai	Darbo objektas, projektas	Pastabos
1962	SSSR liaudies ūkio pasiekimų parodos paviljono „Želdininkystė ir gėlininkystė“ aplinkumos tvarkymo konkursas	Antroji premija
1963	Mokslų akademijos Botanikos instituto leidinys „Dekoratyvinė sodininkystė“	Bendraautorė
1963	Kauno Senųjų kapinių prie Vytauto prospekto vietoje parko projektas	Dabar Kauno Ramybės parkas
1963	Skaistgirio gyvenvietės Joniškio r. parko projektas	Vėliau perprojektuotas
Po 1966	Palangos Botanikos parko tvarkymo projektas	Tarp daugelio projektų autorių
1968	Levaniškio gyvenvietės Anykščių r. parko projektas	Dabar Levaniškių k. parkas
1970	Naujojo Kauno zoologijos sodo eskizinis projektas	Prie Kauno marių
1972	Antkapinio paminklo Romui Kalantai Kaune projektas	Autorė
1962–1972 ir vėliau	Apleistų Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Jurbarko, Plungės ir daugelio kitų miestų parkų sutvarkymo projektai	Komunalinio ūkio projektavimo instituto Kauno filialo užsakymai

11 pav. 1963 m. Kauno Senųjų kapinių vietoje T. Šešelgienės suprojektuotas miesto parkas yra lankomas ir prižiūrimas (www.kaunoskyrius.lt, 2010)

Fig. 11. The urban park designed in 1963 by T. Šešelgienė in the old cemetery location of Kaunas is visited and maintained until now

12 pav. Skaistgirio parkas Jonišio r., arch. T. Šešelgienė (www.panoramio.com, 2008)

Fig. 12. Park of Skaistgiris in Joniškis d., arch. T. Šešelgienė

Yra žinoma, kad T. Šešelgienė dirbo prie Palangos Botanikos (dabar Birutės) parko tvarkymo projekto (Labanauskas 1998). Apie Teklės Šešelgienės projektuotus parkus randamos tik užuominos įvairiose publikacijose, pavyzdžiui, tokiose kaip „Žemaičių žemė“ (2004). Apie jos kūrybą užsimenama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. patvirtintuose „Valstybinės reikšmės parkų nuostatuose“. Akivaizdu, kad daugiau išsamesnės informacijos galėtume rasti buvusio Komunalinio ūkio projektavimo instituto Kauno filialo archyvuose, taip pat Šešelgių šeimos archyve. Apie kai kuriuos T. Šešelgienės kurtus parkus plačiau aprašo A. Tauras knygoje „Mūsų parkai“ (1989).

Pavyzdžiui, aptardamas Skaistgirio parko (Joniškio r.) situaciją, kompoziciją ir medžiagiškumą A. Tauras rašo: „Skaistgirio parkas įveistas XX a. trečiame ketvirtyje beveik lygioje 13 ha teritorijoje pagal architektės T. Šešelgienės projektą. Jis yra gyvenvietės centrinėje dalyje greta vėliau pastatytų kultūros namų. Nuo pagrindinės gatvės matoma originali šventinė estrada, išmūryta iš vietoje kasamų dolomito luitų. Dailiai suformuotame šlaitelyje padaryti patogūs suolai žiūrovams“ (Tauras 1989). Iš šio citatos matome bent dvi pažangias tendencijas – iš anksto ruošiamą patraukli rekreacinę erdvę – kultūros namai buvo statomi jau įkurtame parke, o parko įrenginių statybai buvo naudojama vietinė statybinė medžiaga, kuri atspindėjo darnos principus tiek ekonomine, tiek estetinė prasme.

Tame pačiame leidinyje A. Tauras aptaria Bridų parko Šiaulių rajone rekreacinius kompozicinius elementus, kuriuos naudojo T. Šešelgienė: „Parke įrengtas pailgas tvenkinys ir greta jo supilta aukšta kalvelė vaikams laiptuoti, raičiotis ir slidinėti. Be to, parke yra nedidelė estrada ir pačiame pakraštyje tinklinio aikštelė“ (Tauras 1989). Pašėšupio parko (projekto autorė T. Šešelgienė) Marijampolėje želdinius A. Tauras apibūdina taip: „Šešupės krante auga savaiminės kilmės juodalksnių ir trapiųjų gluosnių juosta, o prie pakrantės alėjos – seniau pasodintų mažalapių liepų eilės. Naujai įveistuose medynuose ir medžių grupėse vyrauja vietiniai ąžuolai, liepos, klevai, uosiai, auga nemažai karpotųjų beržų...“ (Tauras 1989). Šis neįmantrus sodinamų augalų sąrašas rodo didelę autorės pagarbą vietinei augmenijai ir rodo parko kūrėjos brandumą ir tvarumo principų suvokimą (13 pav.). Nemažai T. Šešelgienės projektuotų parkų iki dabar išliko kaip svarbūs vietovės rekreacijos objektai su vandens telkiniais, jau suaugusiomis medžių grupėmis, takų sistema. Tačiau žinant, kaip greitai dėl priežiūros stokos arba mėgėjiškos invazijos gamtovaizdžio stiliumi sukurtas parkas gali prarasti kompozicines erdves, būtina parko priežiūrą vykdyti laikantis originalaus projekto. Būtent dėl šios priežasties labai svarbu tirti ir nagrinėti tiek arch. T. Šešelgienės, tiek kitų jos kolegų 6–8 dešimtmečiais sukurtus parkų projektus.

Teklės Šešelgienės kūrybai neabejotinai turėjo įtakos naujos miestų planavimo tendencijos ir idėjos, kurias Lietuvoje diegė jos vyras ir kolega Kazys Šešelgis (14 pav.). Jo formuluojamoje urbanistinėje sampratoje svarbus vaidmuo buvo skiriamas kraštovaizdžio apsaugos ir puoselėjimo uždaviniams. Vadovėlio „Rajoninio planavimo ir urbanistikos pagrindai“ įvade K. Šešelgis kalba: „Dideli miestai šiuo metu išgyvena krizę. Automobiliai, pramonės įmonės teršia orą ir vandenį, kelia triukšmą. <...> Didelių miestų gyventojai atsидuria toli nuo natūralios gamtos,

vaikų darželių auklėtinių pasivaikščiavimams ir žaidimams, moksleivių užsiėmimams žaliosiose klasėse, jaunimo susibūrimams, fizinės ar intelektualinės kultūros ugdymui ir t. t. (Vanagas 2003: 93–104). Le Corbusier, želdydamas suteikdamas naujų funkcijų, įsivaizdavo, kad angliško parko modelis, įsivyravęs dar XVIII a., su jo didelėmis erdvėmis ir estetinėmis vertybėmis, yra tinkamiausias naujai visuomeninei funkcijai užpildyti (Cortesi 2000). Darant prielaidą, kad prancūzų urbanisto idėjos buvo nesvetimos ir XX a. vidurio parkų kūrėjams, taip pat ir T. Šešelgienės bei jos amžininkų kolegų kūrybai, tampa lengvai paaiškinama jų sukurtų parkų meninė kompozicinė stilistika, kuriai būdingi vadinamojo angliško arba gamtovaizdinio parko principai – nuosekli atvirų ir uždarų erdvių kaita, didelės pievos, natūralūs arba panašūs į juos vandens telkiniai, plastiški pasivaikščiavimo takai, apžvalgos kalneliai ir t. t. Funkcine prasme tiek T. Šešelgienės, tiek kitų tuo metu kūrusių autorių parkai taip pat atspindi Le Corbusier parkams siūlomas idėjas, kurios, beje, jau pradėtos aktyviai puoselėti dar XX a. pradžios Vokietijoje ir plito kitose šalyse. Hamburgo kraštovaizdžio architektas Leberecht Migge dar 1913 m. populiarino mintį, kad parkai (sodai) turi būti suplanuoti pagal žmonių (liaudies) poreikius, pritaikyti sportui, pasivaikščioti šešėlyje ir grožėtis gamta. Naujų parkų praktiškos estetikos ir racionalumo idėja buvo artima naujojo funkcionalizmo teorijoms, kurių pagrindinis skleidėjas buvo Walter Gropius. L. Migge kolega Martin Wagner plačiai propagavo parko kaip sveikatos šaltinio idėją, žaliųjų struktūrų pritaikymą sportui, žaidimams ir pasivaikščiavimui (Kluckert 2007).

6–7 dešimtmečiais Lietuvoje kurtuose parkuose, kaip įprasta, randame vasaros estradų, vandens telkinių, stadionų, sporto įrenginių, vaikų žaidimo aikštelių ir t. t. Daugelyje Europos miestų tokio stiliaus parkai puikiai funkcionuoja iki šių dienų ir tenkina miestiečių poreikius. Lankantis juose malonu atpažinti 6–7 dešimtmečio stilistiką. Teklės Šešelgienės projektuoti parkai galėtų mus džiuginti panašiomis emocijomis, tačiau, norint išsaugoti originalią parko stilistiką, reikia nemažai parko šeimininkų ir prižiūrėtojų fizinių ir intelektualinių pastangų. Gilesnis ir profesionalesnis požiūris į XX a. viduryje Lietuvoje sukurtų parkų vertę ir jų restauravimą bei priežiūrą praturtintų Lietuvos kraštovaizdžio architektūros kūrinių paletę, suteiktų meninių stilistinių inspiracijų naujų parkų kūryboje.

Išvados

1. T. Šešelgienės profesionalumą kraštovaizdžio architektūroje lėmė stiprus meninis ir techninis pasiruošimas studijuojant, jos meniniai polinkiai į piešimą ir tapybą,

asmeninės charakterio savybės, kaip komunikabilumas, draugiškumas, humoro jausmas, kurios yra reikalingos dirbant komandoje, kuriant didelės apimties projektus.

2. Architektės T. Šešelgienės profesinė veikla sutapo su miestų ir kitų gyvenviečių tvarkymo ir plėtros proveržiu Lietuvoje, kraštovaizdžio architekto profesijos pozicijų stiprėjimu. Tai atitiko ir tarptautinį kontekstą – Tarptautinės kraštovaizdžio architektų sąjungos (IFLA) organizacinė ir metodinė veikla ugdė kraštovaizdžio architekto profesiją, teorinį ir praktinį aplinkos formavimo aspektą.
3. Teklės Šešelgienės kūrybai būdinga 6–7 dešimtmetyje vyravusi gamtovaizdinio parko komponavimo stilistika, kuriai būdinga stipri visuomeninė funkcija, kurios ideologiniu pradininku laikomas prancūzų architektas Le Corbusier.
4. Teklės Šešelgienės ir kitų jos kolegų XX a. viduryje sukurti parkai, nors ir pakitę, išliko svarbia miestų ar miestelių gamtinio karkaso ir urbanistinės struktūros dalimi, svarbiu rekreaciniu potencialu gyventojams.
5. Norėdami Lietuvos kraštovaizdžio architektūros kūrinių sąrašą praturtinti 6–7 dešimtmečio stiliaus parkais, turėtume kruopščiau ir profesionaliau rūpintis šių kraštovaizdžio architektūros objektų įvertinimu, išskirdami vertingiausius ir juos tvarkyti ar atnaujinti laikydamiesi autentiškų planų.

Literatūra

- Anagnostopoulos, G. L.; Dorn, H.; Downing, F.; Rodel, H. 2000. *IFLA: past, present, future*. Versailles: International Federation of Landscape Architects.
- Cortesi, I. 2000. *Parcs Publics. Paysages 1985–2000*. Arles: Actes Sud / Motta.
- Januškevičius, L.; Mukienė, D. 2004. *Žemaičių žemė*.
- Januškevičius, L. 2004. *Lietuvos parkai*. Kaunas: Lututė.
- Kluckert, E. 2007. *European Garden Design*. Oxford: Translating-A-Book.
- Labanauskas, K. 1998. *Palangos parko istorijos fragmentai*. Prieiga per internetą: www.pgm.lt
- Pilkauskas, R. 2007. Kraštovaizdžio architektūra Lietuvoje, iš *Lietuvos kraštovaizdžio architektų darbai*, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 14–18.
- Samalavičius, A. 2013. *Miestas ir protas: urbanistinės teorinės refleksijos XX a. Vakaruose*. Vilnius: Technika.
- Šešelgis, K. 1975. *Rajoninio planavimo ir urbanistikos pagrindai*. Vilnius: Mintis.
- Tauras, A. 1989. *Mūsų parkai*. Vilnius: Mokslas.
- Šešelgių šeimos archyvas, 1936–2014 (ŠŠA).
- Vanagas, J. 2003. *Miesto teorija*. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla.

**TEKLĖ ŠEŠELGIENĖ (1925–1982):
ASPECTS OF CREATIVE WORK
IN LANDSCAPE ARCHITECTURE**

V. Deveikienė

Abstract

The article analyzes architect Teklė Šešelgienė's (1925–82) creative work, which has specifically manifested itself in the field of landscape architecture and coincided with the second half of the 20th century urban and township planning trends that affected the need and strengthening positions of the landscape designer's profession. The article also focuses on the creative links between two personalities – Kazys Šešelgis and Teklė Šešelgienė – a teacher and his student, husband and wife and, most importantly, two colleagues. Through personal actions, qualities of character, collaboration and education, the article aims to disclose the peculiarities of the landscape designer's profession, the epoch context, importance of knowledge and professional skills in developing landscape architecture objects.

Keywords: landscape architecture, urban planning, park, project, creative work.